

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Udrag fra Haandbog i Verdens-Historien. Første Deel

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Grundtvigs værker", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. 252. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/catalog/gv-1833_518A_1-txt-shoot-idm13446/facsimile.pdf (tilgået 02. maj 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Karavaner, med bestandigt Ryk og Raskhed, og sammenlignende
bedst Tilstanden der ved Kyr i Tid med Italiens Tilstand før
den franske Revolution, da Man havde endt ved at tælle
Herfærdene, og fandt kun forældede Spet af den store Sø-
fart og Kunst-Hånd, som her engang havde blomstret,
ja, det berømte Efterskift i Tefmesse, der sang nu
paa det sidste Vers, som end ikke ildt til den gamle Bari-
kan med den ledende Pave-Stol.

Halv-Den strækker sig for Næsten over 200 Mile fra Ost
til Vest, og ligger under en mildere Himmel end Italien
(mellem 34 og 41 Gr. N. B.), men Taurus og Anti-
Taurus fra Armenien skide bade den sørlige og nordlige
Deel med Bjerge, og selv i Midten var det fra Aftids-Tid
kun vestens for Halv-Globen, som nu hedder Asiatisk-
Erma, der fandtes synderlig Dyrkning og bekjendte Riger. Her laae
først Phrygien, som i oldgamle Dage skal have behersket
Halv-Den, og var bekjendt af sine fine Græs-Gange, som de
Angoriske Herder nu betrede, men var dog mest navn-
kundig af sine Konger, Midas med det meget Guld og med
de lange Fren, og Gordius Plowmand, der slog den berømte
Knude, som Alexander overhuggede. Det Phrygiske Konges-
huus uddøde imidlertid netop nu, med de uoplyste Unger-
Evende, blandt hvilke Abdast af Van-Vare dræbte sin Bro-
der og siden i Fortvivelse sig selv, og Riget var faldet i Hæn-
drene paa Nabokongens med Wsten, Krosus nemlig, som
derved udstrakte sit Rige til Halvs. Hans eget Folk, Lydis-
erne var i Vrigt meget bekjendte for Kvælstab end Tapper-
hed, og selv Herodotus siger, at hardhad det Markværdigste i
Landet var Gulds-Støbet, som Gleden Paktus, der
gjennemfremmede Hoved-Staden Sardes, førte med sig fra
Tmolus-Bjerget; men foruden denne Guld-Grube havde
Krosus en Anden: i Karavan-Handelen som Sardes var
Midt-Punktet for, og endnu en Trede: i de Græske Sø-

pele-Stæder paa Kysten, som maatte fatte til ham, saa han havde nemt ved at fremtulle store Krigs-Hæere af haardføre Bjerg-Bøer, immer tilfals for klingende Mønt.

Egentlig var hele Vest-Kysten ligesom besaet med Grafske Plante-Stæder, og En af de Sydligste, Halikarnass, har i Universal-Historien saart en udmærket Navntunghed ved at være Herodots Fødested, men de rige og berømte Eposander Ephesus, Milet og Phoka laar dog i Viden, lidt søden og nordnær Smyrna, paa de Lydiske Grændser.

I de samme fem Aarhundreder, som den Udførlige Døds-Nagt varede, skal Lydien have været behersket af Heraklides, som regnede sig i Slægt med Mel og Ninus, men siden havde Merimnabernes regieret, hvis Stamfader Gyges beslog Lydien ved Enig-Mord paa den sidste Heraklides Kandaules, men begik det kun til sit eget Livs Nedbring, hvorfor det Delphiske Orakel erklærede, at det først skulde hævnes paa den femte Merimnabes*).

Den Sønne og Sønne-Sønne af Gyges (Mæros og Sadyattes) ved Man inter Mærkværdigt, undtagen at de næsten uafbrudt fortsatte Krigen, som allerede Gyges havde begyndt med Milet, den frugtbare Næder til berømte Plante-Stæder, især ved det Sorte Hav. Uagtet nu Miletierne i denne Krig led to betydelige Nederlag, et paa deres egne Ene-Markter og et i Lydien, var dog selv den fjerde Merimnabes, Alyattes, der turde mønte sig med den Meliske Kyarakes, ingen Gifter af at opholde sig længe ad Gangen i Mæros Næbelag, men drog kun ud een Gang hver Sommer med florende Hæere og klingende Sværd, for i en Hast at odelægge Sæden i Mæros-Gangen. Et saadant Stræfs-Tog endte omstødt Krigen, thi da Lydiernes en Sommer skak en Eftke i Brand, tog Lyden for sig selv og lagde Achenes Tempel i Aske, hvad Alyattes i Forsikningen vel ikke spænderlig ændte

*) Herod. I. 7. 12-13.

